

Medlem udtrykte sig, fuldstændig givet sig i Folkethingets Bøld, og det ærede Medlem søgte at bevise, at Principet for uanmodet Forretningsførelse allerede af den Grund ikke kunde komme til Anvendelse her i den offentlig-retlige Sære, fordi Grundloven formentlig skulde forbyde det. Jeg maa hertil svare det ærede Medlem, at han i saa Henseende tager fuldstændig feil. De Principer, som ligge til Grund for Begrebet om uanmodet Forretningsførelse, ere begrundede i selve Forholdenes Natur. Den uanmodede Forretningsførelse maa finde Sted og maa accepteres i alle mulige Forhold, ogsaa de offentlige, selv om der ikke foreligger udtrykelig Lovhjemmel for den; thi det er nemlig det karakteristiske ved uanmodet Forretningsførelse, at den finder Sted, uagtet der ikke foreligger noget Samtykke eller nogen bestemt Bemyndigelse til at foretage den enkelte bestemte Handling, men fordi Forholdenes Natur, forandrede Omstændigheder og Andet af lignende Betskaffenhed og af samme Vægt udtrykelig medfører, at der maa handles, og jeg tror, det ærede Medlem tager feil, — det har i ethvert Fald ikke været min Mening eller min Tanke — naar han sagde, at jeg havde udtalt, at, naar der blot blev handlet hurtigt, var det godt. Det har jeg ikke sagt, men jeg har sagt, at i Tilfælde af, at der skulde handles og håndles hurtigt, vilde Forholdet medføre, at man ikke kunde stille saa strænge Krav til den, der skulde handle, som man under andre Omstændigheder vilde gjøre. — Med Hensyn til det, der er Pointen i § 21 i det foreliggende Udkast, som det ærede Medlem sidst kom ind paa, maa jeg gjøre opmærksom paa, hvad jeg udtalte allerede i mit første Foredrag, at en Domstol, organiseret for at dømme Sager, som Folkethinget anlægger mod Regjeringen, maa ifølge selve Forholdets Natur, ikke mindst som sideordnet Statsmagt, være berettiget til at undersøge, om de Betingelser ere tilstede baade for Straf og Erstatning, som nødvendig maas være tilstede, for at man kan dømme baade til Straf og Erstatning, og naar man siger, at en hvilken somhelst Regjelse af en hvilken somhelst af Rigsdagens Thing af, hvad der er udgivet, skulde medføre ubetinget Erstatningspligt, ser jeg ikke rettere, end at det maa besvares, saaledes som jeg i mit første Foredrag gjorde, dethen, at naar man organiserer en Rigsret, maa det være, fordi den overhovedet skal dømme de Sager, der forelægges den, og ikke for at den blot rent formelt skal sætte sit Stempel og sin Sanktion paa Beslutninger, tage andetsteds, f. Ex. tage af den anklagende Myndighed. Derover er man i Virkeligheden kommen aldeles udover det Princip, som maa ligge til Grund for en hvilken somhelst Ordning, ogsaa den Ordning, som finder Sted her til Lands ifølge Grundloven, og som følger deraf ser jeg heller ikke rettere, end at det ogsaa maa blive Rigsretten, naar Spørgsmaalet bliver om saadanne afholdte Udgifter, der

kommer til at dømme om, hvorvidt det, efter hvad der forelaa i det givne Tilfælde, da der skulde handles, var baade nødvendigt at handle og hensigtsmæssigt at handle paa den Maade, som der blev handlet. — Da jeg nu engang har faaet Ordet, vil jeg blot til det ærede Medlem for Sorø (Alberti), som førte Ordet for Forslagsstillerne, gjøre den Bemærkning, at naar han argumenterede fra de norske Forhold og i saa Henseende oplæste en bestemt Paragraf i den norske Grundlov, standsede han paa et Punkt, som just er af Betydning til Forstaaelsen af det her omhandlede Forhold, Ved Oplæsningen af § 30 i den norske Statsforfatning standsede han paa det Punkt, at hvert Medlem af Statsraadet er pligtigt med Frimodighed at sige sin Mening, hvilken Kongen er forbunden til at høre, men derefter kommer følgende, som just har Betydning i Spørgsmaalet om den norske Forfatnings Grundforskjellighed fra vor: „Men det er denne (Kongen) forbeholdt at fatte Beslutning efter sit eget Dømmeme“, og naar det sættes i Forbindelse med, hvad jeg iøvrigt har godtgjort af denne Forfatning baade om Ministrenes Stilling, Statsraadsprotokollen i og for sig, og dens Forelæggelse for Repræsentationen, tror jeg, at det vil findes, at Forholdene ere saa grundforskjellige fra vore som muligt og saa forskjellige, at en Udvikling af Principer som dem, der findes i første Affnit, ikke er stemmende med Principet i vor Grundlov, og særlig maa det her tillige mærkes, hvad jeg berørte før, at, naar man i Norge er gaaet den Vej, som man er gaaet, er det, fordi Kongens Andel i den lovgivende Magt er en ganske anden end her og andensteds. Her og i de fleste andre Stater har Kongen den samme Andel i den lovgivende Magt som Repræsentationen, — Grundlovens § 2 siger jo, at den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening, — men ifølge den norske Grundlov har Kongen kun suspensivt Veto, saa at den lovgivende Magt i Virkeligheden ligger hos Repræsentationen. Det gjør en kvalitativ Forskjel og motiverer disse særlige Bestemmelser i den norske Grundlov. Ikke at tale om, at der føres en særlig norsk Statsraadsprotokol i Stockholm, hvor Kongen er, og en særlig Statsraadsprotokol i Christiania, hvor Kongen nemlig ikke er, vil jeg lige overfor det ærede Medlem fra Sorø udtrykelig yderligere gjøre opmærksom paa, hvad jeg forresten ikke tror er de fleste af Thingets Medlemmer ubekendt, at den norske Grundlov har spillet en forholdsvis ringe Rolle ved Udarbejdelsen af vor Grundlov, idet, som jeg før bemærkede, den belgiske Forfatning af 1831 vistnok har været Hovedkilden, hvad der er ganske naturligt, da den belgiske Forfatning i Liden fra 1831 til 1848, saavidt jeg veed, blev betragtet som en Art Mønsterkonstitution. Den var, som ærede Medlemmer vide, udarbejdet paa Basis af den franske Forfatning af 1830, og denne var igjen en forbedret Udgave af Forfatningen af